

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Щоденне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надсіланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Можливі наслідки турецького розстрою для Європи.

(X) Великодні події в Стамбулі, як уже тепер виявилось, нанесли молодотуркам повне поразенє, хоч не можна ще сказати, чи они за се не відплатять ся.

В Царгороді вправді щезли они, але найшли ще захист на провінції, на котру покладають свої надії, та розпочали з Солуна нову революцію з підмогою третього корпусу, хотрий їх може довести до побіди. Розпочала ся вже, як ми зазначили, межиусобиця поміж молодотурками, котрих війско заволоділо вже важною твердиною Чаталджа на 70 кілометрів від Царгорода, а старотурецькими живлами, або, як они назвали ся, ліберальна унія. Який буде вислід сеї межиусобиці, годі ще предвидіти, але нема найменшого сумніву, що молодотурецька революція витворила заколот в Туреччині і підкопала війскову карність.

Поки що не побідила ще самовлада і неможна ще говорити про знесенє конституції, однак сеї розлад, розстрій і та безкарність у війську оправдують зневіру до турецької конституції і парламентаризму. Справді бо турецький парламент ще менше вдіяв для перестрою Туреччини на нових основах, як російська дума для Росії і тому молодотурки не могли вкорінити ся в широких верствах народних.

Молодотурецька ідея з конституціоналізмом є ростиною пересадженою з чужої ниви і імовірно не встигне оперти ся тучі внутрішнього розладу. Все те одушевленє відродинами і скріпленєм Туреччини з підмогою молодотурецького перевороту, в чім було також чимало облуди, покаже ся мабуть пустою мрією, бо до всего того не можна прихилити ся з повною вірою. Лише кріпка рука могла би спасти турецьку державу і поки що Туреччина має в Абдуль-

Гаміді таку кріпку руку. Однак не можна мати певности, чи буде дав волю і відвагу хватити сьміло в свою кріпку руку державну керму, чи схоче бути справедливим султаном, чи буде глядіти для себе безпечного захисту, скриваючи ся в тіні.

Кіямія-башу повалено, бо не хотів терпіти молодотурецького правительства в правительстві. Повалено також Гільмі-башу, бо піддав ся другому правительству — молодотурецькому. Тепер надходить пора або на кріпке правительстві або на розлад. Проминув час злудних мрій, а колиб они були нерозвіяли ся під впливом внутрішнього пересиленя, були би про се подбали Болгари, Греки і Серби, а в Азії Вірмени — і не допустили би Туреччині до скріпленя і усталеня в Європі з підмогою революції.

Задля того події в Царгороді мають для Європи чимале значінє. Болгарія пильно зважає на те, звідки віє вітер, що си знати, на яку ступити ногу. В Софії викликала була велике невдоволенє уже та обставина, що признанє незалежности Болгарії роблено зависимим від урядованя подробиць договору, а се могло би проволочи поласоду, бо справа духовних діб є вельми запутана. Великодна стамбульська революція може висунути на перед велике східне питанє, а бодай викликати великі трудности балканські тим більше, що між молодотурками а ліберальною унією входить в гру державна централізація з одного боку а автономія провінцій з другого. Може отже наново виринути македонське питанє і колиб прибрало криваву закрутку, довело би до вмішаня європейских держав.

Наспіли вже вісти, що Англія, Франція і Росія бажать се випередити політикою розпочатою в Ревлю. Англія відсутнула ся останніми днями від молодотурків, що би зблизити ся до ліберальної унії. Колиб в Туреччині вернула знов самовлада,

тоді Англія занехала би свою прихильність для Туреччини і виступила би знов з домаганєм установи європейского намісника для Македонії, а се було би почином до відорваня її від Туреччини. Зворушенє в Альбанії причиняє ся також до збільшеня розладу в Туреччині.

Наслідком тих подій так бажаний і konieczний австро-турецький союз тратить свою вагу, бо хиткість відносин в Царгороді обнижує его вартість, а кораблям англійским ближше до Царгорода, як австро-угорским війскам, котрі би мали поспішити на допомогу Туреччині.

Грізному пересиленю міг би запобігти поворот до мірштегської програми, однак се не тільки зависимє від Австро-Угорщини а крім того все те, що склало ся від відповідженя сего договору Росією, не улекшує повороту до него.

Вторічня цвітнева трагедія і єї епілог.

(□) Минулої суботи перед судом присяжних у Львові розігнала ся остання дія страшної цвітневої трагедії з минулого року. Про саму сю подію висловили ми вторіч наш погляд і не лише з християньского, але й загально людского становища осудили убийство довершенє М. Січинським на наміснику гр. Потоцкім, осудила се президія укр.-русского клубу (Романчук, Василько, Цегляньський), осудив голова Народного Комітету др. Кость Левичкий (що був оборонцем обжалованого), осудила і соціал-демократична партія, котрої членом є Січинський. Розправа перша переведена проти обжалованого, а також остання, що закінчила ся в суботу його засудом, не змінила нічого в згаданих в горі поглядах, бо не тільки по самій події, але й в

Сільвіо Пелліко.

Із днів мого тюремного життя.

(Le mie prigioni).

З італійської мови переклав

Володимир Держирука.

(Дальше).

Ісус Христос сам вияснив: Цілий закон і пророки, цілий сей збірник святих книг, можна звести до однієї заповіді: любити Бога й людей. І такі книги не малиб бути тою правдою, що приноровити дасть ся до всіх віків? не малиб вони бути животворним словом Святого Духа?

Коли я знов розбудив в собі ті рефлексії, відновив я в собі постановленє: підпорядкувати під релігійні принципи всі мої гадки о поступі цивілізації, мою народолюбність, вітцівську любов і всі почуваня моєї душі.

Сих кілька днів, які я прожив серед цинізму, дуже обнижили мою вартість. Їх наслідки відчував я ще довго і мовив ся, щоб їх поклати. Як лиш чоловік стрібує зогидити свій ум і глядіти на діло Божих рук скрізь побільшаюче скло неколкої наруги, як лиш перестанє ужи-

вати добродійства молитви, — то се пересвідченє, що він ділає на основі власного розумованя, спрочиняє його упадок.

Кілька тижнів мусів я бороти ся майже кожного дня проти сумнівів безвіря; і я скупив всю силу свого духа, щоб їх розігнати.

XXVI.

Коли устала та боротьба душевна і мені здавало ся, що маю знов спомогу, кермувати ся почитанєм Бога у всіх моїх бажанях, зажив я солодкого спокою через кілька днів. Допити, на які кликала мене комісія що два або три дні, хоч як були пригнобляючі, не наводили на мене постійного неспокою. Я старав ся в моїм прикрім положеню думати лиш про се, щоб остати вірним обовязкам почитаня й приязни а опісля говорив собі: Най про проче Господь Бог подбає!

І знов старав ся я в своїм житю бути готовим що дня на всякі невігоди, на всякі зворушеня, на всякі можливі нещастя; а такі вправи мені вельми придали ся.

Тимчасом моя самота збільшила ся. Оба сторожеві хлопчики, що перше так часто перебували в товаристві зі мною, пішли до школи, а що приходили на короткий час до мого, тому до мене не навідували ся. Мати й сестра, як ще були з ними хлопчики, лишали ся часом довше,

щоби побесідувати зі мною а тепер приносили мені каву й сейчас відходили. О матір їх мені так дуже не ходило, бо не добачував я у неї співчутя.

Але донька, хоч не гарна, мала в своїм погляді щось солодкого а слова її не були для мене без вартости. Як приносила мені каву і говорила: „То я її приладила!“ — видавала ся мені навіть дуже знаменитою. А як говорила: „Каву зробила мати“ — то здавало ся мені, що се пригріта вода.

Тому, що я дуже рідко бачив людські єства, мое старанє посвятив я кільком муравлям, що лазили по моїм вікні; а давав їм поживу; вони прикликали цілу хмару своїх співжителів і мое вікно було повне тих животин.

Так само звернув я мою увагу на хорошого павука, що павутинем ослонив ся в кутку двох стін. Його живив я мушками й комарами а він так був до мене привязаний, що слускав ся на мое ліжко на руку і брав добичу з моїх пальців.

(Дальше буде).

першій і в останній розправі М. Сичинський сам заявив, що сповнив сей чин з повним спокоєм, з цілою свідомістю сего, що вдівав. Супроти сего власного зізнання можна було предвиджувати і сего сподівав ся сам обжалований, що за суд суду присяжних випадє так, як випад, але й сего можна було сподівати ся, як сего сподівав ся засуджений, що буде представлений до помилована монарсі і що монарх, зважаючи на однудушну просьбу присяжних судиїв а не менше і на просьбу висловлену вдовою покійного намісника, не відкаже свого помилована.

Одначе ціла та страшна справа, вельми далекосягла в житю двох поселених побіч себе народів, мала ще вельми сумний епілогъ вечером минушої суботи і неділі, улїчні демонстрації, про котрі були подані окремі вісти. На скілько сягають наші інформації, подали собі тут руки социал-демократичні живла рускі і польскі а дала ся піврати до сеї демонстрації також частина рускої молодежи, хоч веі учасники сеї демонстрації були певні, що нічим не причинять ся до зміни виданого вироку. Треба справді жаліти над тим, що безмежна загорілість і заслїплене затемнюють здоровий і холодний розум і доводять до подій, котрі поривають нові жертви, якими не тільки не причинять ся до направи і поправи відносин, але навпаки поглиблюють і так вже велику і шкідливу пропастъ між обидвома народами, котрим історична доля судила жити побіч себе і поміж собою. Може справді комусь залежить на тім поглиблюваню сеї пропасти, але се неперечно не вийде на користь ані одного ані другого народу, як се зможе оцінити кожний безсторонній і предметовий дослідник наших відносин і взаємин.

Ціле вражінє цвітневої події вторїшної, котре тепер наново віджило, викликало знов такий настрій в суспільности, що не дає змоги спокійно і розважно застановляти ся над міжнародними відносинами і взаєминами в Галичині. Але се неперечно і одна й друга сторона відчуває, що так дальше бути не може і не повинно, що треба конечно призадумати ся над уздоровленем сих відносин. „Нервове роздратованє умів, писали ми вторік по цвітневій події, а з другого боку пристрасть і ненависть є найгіршими дорадниками в таких справах, а колиб серед таких обставин рішаво про способи, якими має бути заведений лад, порядок і спокій в краю, то можна би всему тому заподїяти більше лиха, як довести до загального добра. Тим то, коли дійсно має послїдувати уздоровленє відносин в краю, коли справді має бути уможливленє спокійне пожитє обидвох в краю поселених народів, чога кожний розумний горожанин бажає в інтересі здорового і природного розвитку культурного обох споріднених і сусїдуючих народів, то такі способи повинні бути обдумані і вибрані з холодним розумом, з цілою розвагою і предметовістю, і з зрілою оцінкою всіх обставин, які складають ся на міжнародні взаємини Русинів і Поляків в нашім краю і в державі“.

Отсей погляд висловлений нами вторік не змінє ся в нічїм і тепер, і ми тому не можемо бачити розвязки сего трудного питання в тім, щобі поліція рішучо виступила, як накликують деякі дневники, бо се ще не обезпечить спокою і повного ладу, не розвяже самого питання міжнародних відносин, в котрі треба вглянути глибше.

Ми зараз після вторїшньої події цвітневої вказували в серії статій на політичні баламутства, на замраченє понятій замість проясненя рускої справи, на потребу уздоровленя міжнародних відносин в Галичині, на способи, як довести до того уздоровленя. Нині серед паново розгорячених і роздратованих умів не пора розводити ся над сим питанням, але небавом повернемо до сего питання, бо оно вимагає розвязки в інтересі обидвох народів.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Угорске пересилєнє звернуло на себе бачнє око християнських суспільників. Орган

їх Kong. Austria одержав з провідних кругів христ. суспільників замітну допись в тій справі, в котрій сказано:

Держ. рада збере ся імовірно около 28. с. м. Тим часом ведуть ся переговори між спільними міністрами, угор. привительством і провідниками коалїції в Пешті. Віримо в те, що бар. Бінерт в тих закулісових переговорах не дасть ся усунути на бік, як міністер війни і др. Векерль. Що до урядових переговорів між австрійским а угорским правительством в банкової справі, то мимо всіх супротивних заперечєнь д-ра Векерлього запевняють нас, що на случай відкиненя австр. правительством картельового банку угорске правительство виступить з ідеєю угорского державного банку, хоч в формі, яка вельми закриває само єство. В цілїм свїті заводовці і державники занєхали ідею державних банків, бо они не дають поруки внутрішньої для точної і реальної господарни. В усіх державах висше ставлять систему приватних банків із строгою конститутційною і державною контролею. Як раз Угорщина є краєм, котрий не дає поруки, щобі державний банк не став жерелом зіпсутя.

А що роздїл банку і алука сторонництв якось не удає ся, глядїть коалїція, щобі новими війсковими уступками склеїти своє єствовање. Перед трома роками заключена коалїцією угода з Короною в цвітї мала задачу перевести виборчу реформу, а що не може і не хоче сеї задачі виконати, отже намагає ся тепер робити нову угоду. Христ. суспільникам відомо се, що спільні міністри були би склонні зробити певні уступки провідникам коалїції, одначе висше поставлені чинники не думають вдоволяти угорским домаганням.

Другий опір проявляє ся з угорского боку в тім напрямі, що гр. Андраші, котрому припала би головна роля в новій угодї, не так бажає стати наслідником д-ра Векерлього, а волїв би скорше добити ся місця в міністерстві загранич. справ у Відні, котре займав колись єго отець. Гр. Андраші стоїть отже за банковою спільністю з зелено-біло-червоною етикетою, але бажає тим більше „національних уступок“ на війсковім, дипломатичнім, згїядно заграничнім політичнім. Тамто був би він зарівно не милим для Австрії яко угорский міністер-президент, а також яко наслідник бар. Ерентала.

В дійности мають бути ще перед скликанєм держ. ради Мадярам зроблені значні уступки в справі прапорів і емблемів. Цїсарский орел має щеєнути з емблем, на що вже спільні міністри мали згодити ся. Супроти того рішучо стоять христ. суспільники на такому становищі. Якнебудь в останних часах бар. Еренталь і Шенайх здобули собі незвичайні заслуги, то се не спить христ. суспільників, щобі відказати ухваленя спільному правительству бюджету і надзвичайних кредитів і занятя в делегаціях опозиційне становище, наколиб справили ся вісти, що Угри з підмогою міністерства війни і загранич. справ мимо опору генерального штабу і австр. правительства одержали одну часть уступок для піддержки свого панованя. Коалїційне правительство бажає уратувати своє становище получєнем банкової справи з виборчою реформою і новою угодою, котра би містила в собі війскові уступки. На сей плян хитрий гр. Андрашого і д-ра Векерлього, на котрий мали згодити ся міністерства війни і загранич. справ, не дадуть ся зловити христ. суспільники і австр. парламент. Держ. рада має право і обовязок забрати голосо слово в тій справі, бо справа банкова і війскова доторкнуть ся спільних інтересів.

Заграниця.

З ріжнородних, впрот суперечних собі вістиї про події в Туреччині можна висувати одну правдоподібність, що Туреччина находить ся в передодни домашньої війни. Молодотурки заходять ся запонадливо около сего, щобі вислати свої війска проти Царгорода, де очікують сеї хвалї з немалим лямком. Вправді молодотурецкі погрози оказали ся пересадними, одначе мимо сего, що они не розпоряджають дуже великим числом війска, то супроти революційних війск, які остають тепер без ніякого провуду, відзначають ся они високою інтелігенцією. Крім сего значну поміч можуть они дістати від Альбанців і християнських народів на Балкані.

В Царгороді зауанував великий переполох з огляду на рух серед християнських народів і интервенцію держав, яка окаже ся конечною, коли би турецкі жорстокости супроти християн в Азії мали довше потривати. Турецке питанє виринуло на ново в цілїм значіно того слова. Дотепер боляли ся все держави приступити до єго остаточної розвязки та волїли радше штучно піддержувати житє „хорого чоловіка“. Як розвяже європейска дипломатия се питанє, покаже будучність.

Огляд часописий.

„Дїло“ про „смерть філянтропа“. *Голос сусп.-христ. Reichspost про процес М. Сичинського. Білоруска „Наша Ніва“ про єднанє між Білорусами а Українцями).*

Смерть Константина Володковича дала „Дїлу“ привід до нових теревенів з нагоди відомої фундації покійника і памятника Шевченкови. В ч. 78 з 14. с. м. кінчить оно звістку під наведеним в горі наголовком такою заміткою: „Сей памятник (власливо бо стало — Ред. „Русл.“) має вже за собою досить незвичайну історію, бо перед двома роками викрали його з півниці Руск. педаг. Тов-а невисліджені доси злодії (очевидно спід швєхпольского прапора) і хотїли утопити в ставі Собка. Відтак опинив ся в домі п. Ол. Барвіньского, де й до нині находить ся. Крім того покійний уфондував стипендію для руских студентів, що образують ся за границею, але по році II уневажнив (?), бачучи, що дотичний комітет допустив ся при її надахі надужитя“.

Що до памятника Шевченка (а власливо бюсту) подаємо на іншїм місці вясненє самого п. Ол. Барвіньского; щож тикає ся стипендїйної фундації, то она була свого часу широко коментована в „Дїлі“, але не буде лишним пригадати дещо з „Дїла“ і „Гайдамаків“ про сїю фундацію, бо се кидає яскраве свїтло на бруталнї напасти сїх часописий на чоловіка, котрого само „Дїло“ назвало філянтропом.

В ч. 243 „Дїла“ з 11. листоп. 1907 р. проф. др. К. Студинський на безосновні напасти сеї часописи в ч. 240 (в новинках: „Про наданє стипендїї Володковича“) дав широке річеве поясненє про засіданє кураторїї, в котрім окрім проф. д-ра Студинського, брав участь проф. Богдан Лепкий з Кракова і крил. о. І. Чапельский. До сего поясненя проф. д-ра К. Студинського „Дїло“ додало свою причіпку закінчену отсими словами: „Лише, коли пан Володкович перестанє уцащавляти „руську молодїж“ своїми грїшми. Не варті они-того — хоч би було не нужденєх 2000 К позички але справді щебра стипендїя (і о пуждених 2000 К позички звело „Дїло“ свого часу таку бучу — Ред. „Русл.“) — щоб задля них русиноди і Конечні славили „польску ласку для Русинів“ і зогїджали нашу молодїж“.

„Гайдамаки“ (в ч. 256. з 1907 р.) запевняли, що „др. Конечни великий прихильник „барвінщини“, стоїть близько до кураторів, а навить сам до ужитку кураторїї рецензував так реклямовані праці д-ра Богдана Барвіньского (надїленого сею стипендїйною позичкою, до котрої звороту він обовязав ся). Тимчасом рецензия в „Świat-i Słow.“ появиля ся б кварталів перед тим, отже поки ще К. Володкович оснував фундацію. Годить ся нагадати, що між кандидатами відомими з наукових праць проф. Грушевский наводить також в статї писавїй в „Дїлі“ з 13. листопада 1907 також д-ра Богдана Барвіньского. Але цікаво буде пригадати відзвє „Гайдамаків“ про саму фундацію:

„К. Володкович, писала ся часопись, богач з Одеси, Поляк з народности а Українець з роду, живе в Кракові (?) і є протектором славянофільского письма „Świat Słowiański“, польскої марки. Рівночасно роздає він щедрою рукою гроші на польскі ціли. — На краківскім ґрунті зійшов ся він з Богданом Лепким, вешкїдливим (!) поетом, з переконаня барвінчуком і раз зайшли розмови про установленє стипендїї для укр. акад. молодежи. Лепкий написав до видїлу Н. Тов-а ім. Шевченка про сей

намір Володковича. Заряд фундації мав обняти виділ сего тов-а, яко найбільше в тій справі компетентний. Тимчасом у виділі засідав проф. др. К. Студинський і сей побіг з язиком до Олександра Барвіньського. І стало ся чудо. Ол. Барвіньський умів своєю інтригою довести до того, що переговори з Н. Тов-ом розбили ся а К. Володкович приділив заряд фундації Рускому Тов-у Педагогічному і установив кураторами: Ол. Барвіньського, д-ра К. Студинського і Богдана Лепкого. А щоби нашим ученим загородити (!) дорогу до подавання о ту стипендію, уложило ся услівия. Між иншими, щоби усунути грізних суперників в особах таких учених як др. Томашівський, др. Щурат, др. Старосольський ітд. установлено, що о сию стипендію можуть убігати ся кандидати не жонаті, котрі мають архівальну практику, словом укладає ся услівия так, що одиноким кандидатом може бути лише др. Богдан Барвіньський. І се була причина, що так мало подань було о стипендію (начеп всі молоді учені були жонаті! Ред.) Крім того наші молоді учені не мали довіря (!) до кураторії. Крім того кожний з наших молодих учених заангажований в борбі о наші права народні, а тим самим відвадав прикметник „rozładnego“ Русина (акт фундаційний сего не ставить услівем. — Ред.).

Всі ті напасти на К. Володковича в „Ділі“ і в „Гайдамаках“, оперті на сплетнях і видумках, подав „Świat Słowiański“ в грудневім (36) випуску з 1907, а хоч сей місячник не був вже тоді органом К. Володковича, одначе він шильно его читав. Отже чи такі напасти на благородного філянтрона могли бути захоотою для него, щоби зреалізував свою фундацію, на рахунок котрої зложив був лише процент за оден рік (2000 К.), нехай осудять всі безсторонно думуючі люди. Мимо всего того одначе безосновним є тверджене „Діла“, мов би пок. Володкович по році уневажив в свою фундацію, бо хоч не прислав другої рати задля фінансових страт, які потерпів на днівничарстві, то доперва можливо буде цілу справу прояснити достовірно, наколи буде оповіщене его завіщане. Сумна подія з 12. цвітня 1908 могла також відбити ся на его настрою, бо він був особистим приятелем покійного намісника.

(Конець буде).

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Іродіона; римо-кат.: Ансельма. — В четвер: руско-кат.: Евсипихія; римо-кат.: Сотера і Кая.

— В справі пам'ятника Т. Шевченкови у Львові одержуємо отсе вяснене від радника Ол. Барвіньського:

„П. проф. Богдан Лепкий заявив мені перед чотирма роками, що пок. К. Володкович бажав би познакомити ся зо мною. В переїзді з Відня задержав ся я в Кракві і в першій розмові заявив п. В-ич, що бажає у Львові поставити пам'ятник Шевченкови. Відтак був у мене у Львові, де я его опроваджував в Н. Тов-ві ім. Шевченка, Просьвіт, Р. Бесіді, Руск. Педаг. Товаристві, а оглянувши всі портрети і бюсти Шевченка просив мене о прислане до Одеси найліпших портретів і фотографій Шевченка, котрі мав післати різьбареві п. Гобебскому до Парижа. При сій нагоді просив мене о переховане бюсту, котрий велить п. Гобебскому вислати на мою адресу до Львова, аж до того часу, поки буде можливо зайняти ся уставленем сего пам'ятника. П. Гобебський виконав сей бюст і вислав на мою адресу, а що тоді, як він наспів до Львова, був я у Відні, отже моя жена просила п. директора К. Паньківського, щоби заявив ся відібранем его з залізниць. П. Паньківський се вчинив і тимчасово умістив (по дорозі з залізниці) в пивниці Р. Педаг. Тов-а (в ул. Сикстускій, звідки его викрадала невідомі злодії). Коли случайно повело ся злодіям его відобрати, забрав я сей бюст до себе, де він мав бути по волі п. К. В-ча перехований і до нині находить ся. П. К. Володкович в переїзді з Одеси до Італії по тім викраданю бюсту був у мене і оглядав сей бюст, а притім заявив, що в Кракові замовив гравітову підставу, і просив мене, щоби я її переховав у себе, як ова буде виконана і прислана каменярем. Дося ся підстава не наспіла і хиба папери по покійнику розяснять, що з сего справою стало ся.

Отсе є дійсний стан справи, (на що маю документи і свідка, директора К. Паньківського), а се найліпше свідчить, як совістно поступає в тій справі „Діло“, котре в плюгавім фейлетоні (ч. 244, 1907), а не менше і в посмертній заміт-

ці про пок. К. Володковича представляє річ так, начеп я самовільно присвоїв собі бюст Шевченка роботи п. Гобебского.

Ол. Барвіньський.

— Чолобитня для Є. В. Цісаря. В неділю при дуже красній погоді відбула ся в Шенбруні торжественна чолобитня устроена громадою міста Відня для Є. В. Цісаря з нагоди удержання мира. В чолобитні взяло участь незвичайно багато осіб. Бурмистр др. Люеґер зазначив в своїй промові жертвенність і готовість всіх народів оказану вітчий та подякував Цісареві за мудрість і терпеливість при усуненю небезпечности війни. Є. Вел. Цісар подякував сердечно за чолобитню і відповів: Поважні часи вже минули. Чувствую ся тим особливо вдоволений, що патріотичний настрій всіх моїх народів і готовість моєї армії, оживленої найліпшим духом, дали можливість удержати мир. Війна вимагає багато жертв, з честию удержаний мир приносить благословене. — Наконець відспівано патріотичні пісві і вношено оклики в честь Цісаря.

— Тарасове сьвято на селі. В селі Рудів коло Львова урядила Читальня „Просьвіти“ минулої неділі вечерниці в честь Шевченка. В читальняній кімнаті уставлено сценку, а погруде Тараса окрашено цвїтами і вишиваними ручниками. Програму вповнено промовами, хорами і декламаціями, в чім брали участь також академики зі Львова. На закінчене відіграно комедійку Бобиковича „Настоящі“. Публіки було повна хата, сіни і подвірє. Всі були вдоволені з сего сьвята, і виконавці і слухачі.

— Сплетні і видумки польскої праси на рускі теми нераз такі наївні, що треба подивляти мозки їх авторів. Ось недавно Głos Narod-u а за ним Dziennik polski принесли „сензацию“ для своїх читачів про поїздку Експ. Митрополита Шептицького до Петербурґа в справі греко-католицької місії між російськими православними і про визване Експ. Митрополитом російських батюшків на релігійну диспуту в Велєграді. Обі названі часописи можуть прийняти до відома, що ті їх сензацийні вісти є без всякої основи і неправдиві.

— Руский театр під дирекцією п. Стадника в Чернівцях заповів на найближші дні: „Гальку“, „Чумаки“, „Продану наречену“, „Жидівку вихрестку“ і „Запорожця“. Дотепер поводить ся нашому театрові матеріально лихо. На презента влях загальні пустки, або дуже мало видіів. „Буковина“ бачить причину сего в репертуарі, обігранім вже в Чернівцях за попередного там побуту театру.

— Будова нового університету у Львові має розпочати ся на другий рік. Дотеперішній будинок став ся чимраз більше неможливим з оглядів гігієни і публічної безпечности. На новий будинок преліміновано 6 мільонів корон, однак ту суму розділено на так малі рати, що будова потреває кільканайцять літ. Станути має також новий зоологічний інститут. На ботанічний город вже закуплено значний ґрунт при улиці Зелевій.

— Чи Жеґестів подібний до Коросна? Примірник „Руслана“ виславий одному з наших передплатників під вразною адресою: „Жеґестів-купелі“ вернув до нас з допискою: „w Krośnie niepanu“. Висше поставлене питање зможеть рішити поштові власти.

— До Прус на роботу. — як доносять краківські часописи — переїздить через Краків до кілько сот осіб денно. Є се переважно селяни із східної Галичини. Рух робітників збільшав ся з кожним днем.

— Нужда на селі. Як у нас так і на російській Україні роботи в полях ще не почали ся. З Полтавщини пишуть до „Ради“: Через нечувані холоди та пізню весну сего року на Полтавщині полєві роботи ще швидко не пічнуть ся. Селяни дуже сумують. Корм для худоби у більшости хазяїв уже вийшов і надії на те, щоб в близькому часі можна було вигнати худобу на пасовишко, зовсім не має; багацько дехто мусїти ме або дати худобі погинути у себе з голоду, абож спустити її зовсім за безцін. Заробітків у селян анї на огородах, анї при будовах ще нема і они посунули в города, де на лихо декотрі фабрично-завідські підприємства, як от млини, тютюнові фабрики то що, тимчасово поставали, а будівельні й инші весняні роботи, як і на селі, ще не почали ся. Таку ось скруту доводить ся переживати.

— Печери в Постойній. Дня 7. с. м. комісія печер в Постойній в Країні відкрила нову печеру довгу 1½ кілометра. Нова печера дістане небавком електричне освітлене і буде отворена для гостей. Гарні в ній сталяктити і чудові бічвні комори. При сій нагоді годить ся згадати про недавно відкриті печери в Кривчу. Відкрив їх п. Клим Гутковський, технїк зі Львова і поділив ся тою вісткою зі світом. Але як лише власти (консерватори) про се дізнали ся, так безпovolочно замкнули печери жандармом. Отсе чисто галицький спосіб, як зробити печери недоступними для ширшої публіки. В иншій культурнійшій краю такі величєвські і величаві печери як в Кривчи були бї вже приведені до порядку і

присутні до звиджування, а при вході замість постерунку жандармерії стояла би величава гостиниця для чужих гостей. По цілім сьвіті розіслано би про них рекламіві пляни і описи, а пусті печери давали би золотий дохід краєви. Але в нас инакше, тому така нужда в Галичині.

— Руска поготова перед польским нападом. Деякі вчерашні польські часописи заповіли, що польські академики пригтовляють ся до відплати за неділішне битє шиб в судовім будинку при ул. Баторого. З тої причини в деяких руских домах поотвирано на цілу ніч вікна, щоби забезпечити шибї перед камінями. І справді се середство показало ся потрібним, але не для захисту перед камінями, але для відсвіженя воздуха в кімнатах непровітрюваних цілу зиму. Правду каже пословиця, що нема нічо злого, що не вийшло би на добре.

— Дефравдація на поchtі. З Бірчі доносять, що на тамошній поchtі викрито оноді при шконтрі дефравдацію 4.000 К., якої допустила ся почт-майстриня Л. П. і утікла в незвіснім напрямі.

— Цісар Вільгельм здоровий. З Відня доносять: Чутка, що німецький цісар Вільгельм вдавив ся на острові Корфу рыбачою остію, є неправдива і є звичайним біржевим маневром. Розширено сию чутку з Триєсту. Одна з брукових часописей видумала єї, а хтось, кому на тім залежало, прибрав в сензацийну новинку і розіслав до инших днівників і коресп. бюр. Цісар Вільгельм навіть не їсть риби, бо не служить ему на здоровле. Саме тепер перебуває на Корфу також грецка королївска пара і президент грецкого кабінету Теотокіс, з яким цісар Вільгельм робить прогульки і тішить ся повним здоровлем. Вістка про те, що цісар Вільгельм вдэвив ся, викликала тихе вдоволєне між львівскою Польонією, а польські часописи подали єї розстрілєним друком.

— Кілько золота викопують? В минулім році викопано золота на цілій землі вартости двох мільярдів 181 мільонів франків, се є 125 міль. фр. більше чим попередного року. З того припадає на: полудневу Африку 794 міль, Зєдн. Держави півн. Америки 481 міль, Австралію 371 міль, Росію 94 міль, Індії 55 міль, Хіни, Япанію і Корею 52 міль, Канаду 47 міль, на а всі инші держави разом 150 міль франків.

— Дрібні вісти. У Львові застрілив ся Володимир Гольчевський, геометр зі Стрия. За причину наложєня на себе руки подав знеохоту до життя. — Під Львовом має бути побудована велика лічниця для сушінників. „Тов-о для побороваия грузлавки“ внесло вже до магістрату просьбу о відступленє на ту ціль кількох моргів ліса під Львовом. Хорі мали би пересиджувати в лічниці через день, а на ніч приїздити домів до Львова. — Вписи на львівскім університеті потривають до 23. с. м. включно. Потім можна буде вписати ся за дозволом деканату, зглядно сенату.

— Поетичний кутик.

Ой, не входи на сумніву дорогу,
На скельні, тернові плаї зневіри —
Сла знать не хочеш самоти тривогу,
Прогнаних ангелів терпінє без міри.

Коли душа твоя раз заболіє,
В безжурних щастє схочеш ще вертати?
Чи країце вже приймеш ад без надії,
Сли неба повного не зможеш мати?!
У. К.

Оповідки.

— Шевченкові роковини в Станиславові. В неділю дня 25. цвітня відбуде ся о год. 6. під вечір в салі тов-а ім. Монюшка перший великий мужицький концерт в цілі пошанованя 48. роковин смерти Тараса Шевченка. Білєти можна дістати в „Народній Торговлі“, а в день концерту від год. 4. по пол. при касі. Се перший концерт устроєний виключно мужицькими силами в честь великого мужицького поета!

— Іменованя. Цісар надав краєвому інспекторови шкільному у Львові Емануїлови Дворскому титул і характер радника двора. — Міністер внутр. справ іменовує старшого комісаря поліції Івана Урбановича радником поліції, а комісарів Виктора Сенкевича і Владислава Гуклера старшими комісарями в етаті дирекції поліції у Львові.

— В краєвих низших школах рільничих в Бережницях (п. Стрий), в Городенці, в Ягольниці, в Кобірницях (п. Кентя), в Милотині (п. Рясів), в Суходолі (п. Коросно) зачинає ся шкільний рік 1909/10 з днем 1. липця с. р. — Краєві вищі школи рільничі мають на цілі передовсім образованє синів селян на здібних практичних господарів. Цілий курс науки треває 3 літа. Веї ученики мешкають в заведеню. Оплата за удержанє в інтернаті виносить 150 К піврічно. Ученики неможнві можуть бути прийняті на кошт фонду краєвого, се зн. отримують безплатно поміщенє в інтернаті, харч і одж з виїмкою обуви і біля і вносять лишєнь шкільну оплату в квоті 5 К за піврік. — Поданя о принятє до низшої школи рільничої належить вносити найпізнійше до 15. червця с. р. до дирекції одної з висше згаданих шкіл рільничих. До поданя, яке є вільнє

від стемпня, треба долучити: 1) метрику уродження, на доказ, що кандидат покінчив 15 літ; 2) свідоцтво здоровля, виставлене лікарем; 3) свідоцтво шкільне з покінченням народної школи; 4) свідоцтво убожества, коли кандидат стареє ся о прийняте на кошті фонду краюого.

— 3 залізниця. П. к. Дирекція залізниць державних у Львові повідомляє сим, що речинець до вношеня оферт на достабу і урядженя водопроводів і купелів в будинках вітчлігових на станціях ц. к. залізниця держ. в Сінках і Новім Загіррю переложено з дня 15. цвітня на день 3. мая 1909 12 година в полудне. Отвореня оферт відбуде ся другого дня о 12. годині в полудне.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Порох (курява).

Нема однісінького місця на землі, де би в воздуху не було куряви. Є она по містах і селах, не брак єї на пустинях, степах та лісах. Навіть ледом вкриті вершки високих гір, безлюдні світові підбігунів простори не є вільні від пороху.

Звичайно не помічаємо порохи в воздуху. А дїє ся се тоді, коли куряви тої нема дуже много. Поодинокі частинці порохи є за дрібні, щоби їх мож бачити голим оком. На се треба окремих приладів. Без побільшаючих скол однак бачимо стовпи куряви несеної бурєю по посушнім веремени або туман куряви підчас віня збіжа, хоч поодинокі частинці таки все остають ся незамітними.

Ближні розсліди під мікроскопом виказали, яка скількість тих цїпких частинць находить ся в тім місци, де нам само око вічого ще не каже про ествоване порохи. Це найчистіший є воздух в горах. Та чистота ся є зглядна. В однім шестистійнім центиметрі буває на вершках гір яких кілька соток частинць порохи. Є се лише тоді, коли нема вітру. Коли вітер дує на гори з доли, то число частинць доходить тоді до десятка тисяч в тій самій скількості воздуху. По містах росте число порошинок до кількох соток тисяч, навіть підчас браку вітрів. В мешкальних комнатах де старають ся о чистоту, може бути в центиметрі шестистійнім і пів міліона дрібоньких цїпких частинць. Коли в хаті горить газ свїтільний або є який курець, більшає се число і до кількох соток тисяч міліонів! Коли взяти куряву на вагу, то виказалоб ся, що в однім метрі шестистійнім „чистого“ воздуху є комнати буде яких 16 десятих частинць грама. В фабриках може важити курява з того самого обему воздуху навіть 2 десяті части грама.

Означуванем скількості порохи в воздуху займає ся найбільше англійський ученій Aitkin. Певний обем воздуху може помістити в собі лише певну означену скількість пари водяної при тій самій температурі і тисненю. Воздух насичений парюю переміняє її в теч при найменнім оштуженю або розширеню свого обема. Се цікаве, що перші крапельки води творять ся з пари навкруги частинць порохи або на цїпких стїнах посудини. Aitkin насичував розсїджуваній воздух парюю. Мішав єго дальше з означеною скількостію вичищеного з куряви воздуху для розрідженя порохи. Оштуджував нагло пр. 1 центиметр шестистійнім тої мішавини. Кожда частинця порохи діставала обвідку з крапельки води і як тяжша тепер снадала на дно. Вистарчить почислити ті крапельки на дві великім пр. на 1 центиметр квадратній, а буде ся звало скількість частинць. Не мусить ся числити з цілої тої поверхні, але пр. з сотої або тисячної єї части. Коли на поверхні одього міліметра квадратного тих крапельин буде 100, а дно велике на 1 см², то на цілім дві частинць буде в приближеню 10.000. Коли ми дальше тої воздух перед оштуженем змішали зі сто рази більшою скількостію вичищеного з куряви воздуху, то тоді 1 см³ має властиво в собі міліон порошинок. Курява то піврані і піднесені рухом воздуху цїпкі частинці кори земної і того, що на ній є. А відривають ся порошинки під діланем ріжних причин. Складають ся на се ріжні живла в природі.

Вітер мече і суне пісок по сухій землі, витирає її та творить ще дрібніші частини і піднімає їх виспе як куряву. Відірані крапельки морскої води розшилює вітер та, що вода парує, лишаючи окремо в воздуху частини розпушеної в ній передше кухонної соли. Так ємо, як вітер, розкрийше береги рік, озер і моря вода, причім творить єї також не мало порохи. Звірята рухаючись по поверхні землі творять свід куряви так як і чоловік, а то через терте об землю або її о поверхню власного тіла. Скількостію витворюваної куряви дорівнює чоловік навіть вітрові, а може її єго перевишає. Ті міліони комівів по домах, фабриках, машивах залізних і господарських, лямпи та всякі хочби примітивні варстати, се невичерпаємі жерела ку-

ряви. В каменоломах, у ганчарів, ткачів, по млинах витворює ся порох так добре як в законах угля, в ткацких варстатах, шліфернях і токарнях. Міста чи краї, де цвіте промисл, прямо дусять своєю курявою. Нігде стілько фабрич як в Англії, та нігде стілько куряви і мраки як в тім краю. В білий день, серед полудня мусять в зимі свїтити по англійських містах ліхтарні. Мимо такого штучного свїтла гине там тоді богато людей, переїханих возами задля темряви.

Порох витворюють і рослини а то ті, що пілок з їх цвітів переносить вітер. Плоскінки коноплі сиплять множество того пілку, а це більше дають єго дерева шпилькові. Лучає ся пераз, що пілок з дерев шпилькових півранній вітрами пережене великі простори, спадаючи опісля з дощем як т. зв. сірковий дощ. „Сірковий“ дощ викликає пострах у забобонного люду так як „кривавий“, що завдячує свою краску червоному залістому пороху. Такі сіркові дощі часті є пр. в середущій Америці, а криваві в північній Африці, на Середземнім морі і в полудневій Европі. А несуть сей порох так далеко вітри звані пасатами.

(Конець буде).

Телеграми

в дня 20. цвітня.

Царгород. Говорять, що в султанській пала-тї настало велике замішанє.

Софія. З Македонї доносять, що тамошне населене без ріжниць народности дістало від молодотурецького комітету оруже.

Відень. N. fr. Presse в надзвичайнім виданю оголосила вчера вечером телеграму з Царгорода, що султан Абдуль Гамід готовить ся до уступленя з престола в хосен свого молодшого брата Решада-ефенді. Проклямацію про зміну султана виготовляють окремі повновласники.

Париж. З Царгорода доносять, що Шейк-уль-Іслам виготовив грамоту в справі усуненя султана. Кружляє чутка, що султан утік з Царгорода.

Солунь. В Чатальджа і околиці стоїть око-ло 15.000 війська. За кілька днів армія зросте до 50.000.

Париж. Агенция Гаваса доносить з Царгорода: Молодотурецький комітет поставив султанови речинець до уступленя з престола до нині 10. год. вечером.

Франкфурт. Frankf. Ztg. доносить з Царгорода, що передна сторожа солунської армії обсидила трема батериями артилерії узгіртя Золото-го Рога і звідтам загрозвила цілому містови. Армія єя, прихильна молодотуркам, числять 25.000 війська.

Берлін. Loc. Anz. доносить, що Решада-ефендія оголошено в Солуні султаном. Berl. Tagbl. доносить, що майор Ніаззі-бей запросив Решада-ефендію обняти султанську власть.

Відень. N. fr. Presse доносить зі Смирни, що кн. Самбса убито.

Берлін. З Царгорода доносять, що населене і війско вдоволене з побіди молодотурків. Ворожничча проти султана зростає з кождим днем.

Відень. В парламенті, який збере ся дня 27. с. м., правительство застане таку ситуацію, яка була перед святами.

Царгород. Протокол турецко-болгарської угоди підписано нині.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по свячениках.

Держім ся покликю:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажі Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. цвітня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна бабути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Др. К. Левахдовский
Львів, пл. Жалицька 7. (наг Централь. каваркею).
Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Телефон 788. — Конто щадницької поштової 25.261.
Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“
у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).
приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкід огневих під корисними условиями,
числить умірковані премії за обезпеченя,
ліквідує шкоди безпроводочно по жарі,
уділяє обезпеченим членам з річної надвизки звороти.
За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.
Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Опщадности, Руска Щадниця і інші каси опщадности.
Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенція „Дністра“.
Зголсшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1.865.540 —; инші фонди К 458.564 —; разом К 2.324.104 —.
Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з		рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова		5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова		7:25	9:50	—	8:40	2:30
Яшева		—	—	1:10	—	—
Підволочиск		7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець		8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець		—	—	—	—	12:20
Станиславова		5:40	—	—	—	—
Коломії		—	10:20	—	—	—
Стрия		7:29	11:43	3:50	—	11:00
Нустоміт		7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора		8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любін		8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої		7:10	12:40	4:50	—	—
Янова		8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович		7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович		8:15	—	—	—	—
Зимної води		5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:						
З Підволочиск		7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„ Бродів		7:01	—	2:00	5:15	10:12
„ Курович		—	—	12:54	—	8:34
„ Винник		7:51	—	12:54	3:44	8:34
Зі Львова відходять до		рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова		3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова		—	8:40	6:12	7:35	12:45
Яшева		—	—	3:30	—	—
Підволочиск		6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець		6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець		—	—	—	—	2:50
Станиславова		—	—	—	2:40	—
Коломії		—	—	—	6:03	—
Стрия		7:30	—	2:25	6:42	11:25
Нустоміт		7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора		6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любін		6:10	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої		6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова		6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович		7:21	11:05	—	—	—
Брухович		6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води		3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамче:						
До Підволочиск		6:35	11:02	2:31	8:08	11:32
„ Бродів		6:35	11:02	2:31	8:08	—
„ Курович		—	8:53	—	4:41	—
„ Винник		5:47	8:53	2:01	4:41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди йдучі лише в неділі означені †.